

Szerkesztői jegyzet

Szerkesztőként a legizgalmasabb feladatunk talán a frissen beérkezett kéziratok elbírálása, de ehhez tartozik a legnehezebb feladat is: az elutasított kézirat szerzője, szerzői számára a visszajelző – elutasító – levelek megírása. Talán még annál is nehezebb, mint közösen dönteni arról, hogy nem látunk reményt a szöveg befogadására.

E lapszámunkban főszerkesztőnk írta a lapkezdő cikket, s mert ez utóbbi így némiképp a megszokott lapvégi jegyzet helyére is lép, ezen a ponton lehetővé vált számunkra, hogy betekintést engedjünk a kulisszák mögé. Az alábbiakban 2–4 évvel ezelőtti szerkesztőségi elutasító levelekből közlünk részleteket. Ezek a levelek általában hosszúak, és több konstruktív javaslatot is tartalmaznak. Ezek reményünk szerint hozzájárultak néhány remek átdolgozásához. Most azonban inkább az általános hiányokat jelző kritikát domborítottuk ki – egyben kerültük azt is, hogy egy adott téma vagy szakterület egyértelműen felismerhető legyen.

– A szerkesztők

„Mivel az adott kutatás bemutatása érdemben nem javítható [...], arra szeretnénk kérni Önöket [...], dolgozzák át olyan formára, hogy műhelytanulmányként közölhessük. [...] Tudományos szövegeket gondozó szakemberként egyébként úgy látom, hogy olyan témáknál – mint ez a cikk is –, ahol a személyiség finomabb rétegeiben bekövetkező változásokkal foglalkozunk, bár más jellegű, de akár hitelesebb, pontosabb közléseket hordozhat egy-egy jól dokumentált esettanulmány, mint egy kvantitatív vizsgálat.”

„[...] MHa a képzési követelményei miatt elengedhetetlen, hogy most tanulmányban gondolkodjon, akkor muszáj fókuszot adni a szövegnek. [...] A most nekünk megküldött szövegváltozat valójában egy bevezető, ám nem látjuk, hogy minek a bevezetője. Ezt a bevezetőt a vizsgálatnak, a kutatás eredményeinek kellene (visszafelé) fókuszálnia és strukturálnia, így rövidebb, tömörebb, célzottabb bevezető születhetne, ami az empiria bemutatását támogatná, előlegezné meg.”

„Mindig örülünk annak, amikor közvetlen osztálytermi módszerekről kapunk hírt, és ezért tartjuk fontosnak, sőt kifejezetten inspirálónak az írása témáját. Az történt azonban, hogy a keretek felrajzolása (az innováció, a jó gyakorlat s a portfólió fogalma) elvonta a figyelmet az érdemi osztálytermi folyamatok bemutatásáról. [...] Vagyis, még ha meg is győzne minket az elemzés, valójában nem tudjuk meg, hogy mi is az, ami ennyire eredményes volt? [...] Erről szeretnénk minél többet hallani Öntől [...]. Hogy az olvasó láthassa, hogy mi, miért és hogyan történik ezeken a foglalkozásokon.”

Csehovics Marcell (13): REMI – rajz

Császár Lili (17):

15 másodperc hírnév – animáció

„A minta megválasztása erősen kérdéses, mivel összesen 4 intézményben, s azon belül is az összehasonlítani kívánt kategóriákban [...] összesen egy-egy intézményben mér, így azonban félő, hogy sokkal inkább az adott intézmény sajátosságait méri, és nem a vizsgálni kívánt kategóriák jellemzőit. [...] Rengeteg kérdésünk támadt a kontextust tekintve is: mit jelent a 'megfelelő' és 'nem megfelelő' környezeti attitűd? [...]”

„Ön jól, gördülékenyen és elegánsan ír, ami nagy ritkaság. Épp ezért fáj, hogy [...] sok helyütt közhelyes a különben rendszerképző mondanivaló; a kritika, a problémák, a megoldatlanságok artikulálásának hiánya egy kicsit 'programozott jóllét' érzését kelti, mintha a szöveg írója nem venne tudomást arról a dühödten és ijedten zakatoló közegről, ami ma a pedagógiát, az iskolát, a változó 'diák-tanár-szülő-dolgok' viszonyokat szakmailag, politikailag, etikailag körülveszi és változni kényszeríti [...]. Lapunknak nagyobb szüksége volna új (vagy: régi-új?) pedagógiai problémák őszinte kitérésére, az új (?) problémákkal való szembenézésekre, álmegoldások és hamis lelkesedések leleplezésére [...] és persze szép és sikeres egyedi történetekre, amelyekben ott lüktetnek az előbbieket miatt egyedi felismerések is.”

„[Írásában] csak egyetlen olyan kitétel olvasható, amely a *környezet* megváltoztatására vonatkozik [...], az összes többi arról szól, hogy a pedagógusnak mit hogyan kéne máshogy csinálnia. Ez utóbbi persze szakmailag lehet éppen teljesen indokolt is, kell is erről gondolkodni együtt, de a megalázott, zaklatott magyar pedagógustársadalom a „hagyományos” kiégés-hajlamosító erőkhöz túl olyan új társadalmi-gazdasági-technikai – és politikai – paradigmákkal néz ma szembe, amelyeknek még az elődjéire is rosszul és erőszakkal lett kondicionálva. Ennek tükrében ennek az írásnak az Új Pedagógiai Szemlében muszáj volna e paradigmákkal is számot vetve megszólalnia.”

„Maga a kutatás 7 éves. Ennek eredményei egy most készülő tanulmányban csak a témaválasztás alátámasztásaként használhatók, friss tudományos közleményt erre építeni nem lehet. [...] Hogy lehet-e ebből az anyagból a tudományos elvárásoknak megfelelő publikációt faragni, vagy *csak* az emberi

dimenzióra nyitott, kérdező, gyermekközpontú szemléletet megtartva érdemes lenne egy új, akár kisebb mintás, de tudatosabb kutatást, esetleg esettanulmányt összeállítani, ennek eldöntésében talán segít, ha felsorolom a jelen vizsgálattal kapcsolatos kritikai észrevételeket.”

„A szöveg a felsőoktatás fontos kihívását tárgyalja, problémafelvetése aktuális, a közölt adatok kigyűjtésében komoly, elkötelezett munka tükröződik. [...] A közölt adatok [azonban] nem lehetnek alkalmasak a bevezetőben tárgyalt pszichológiai jegyekkel kapcsolatos összefüggések megrajzolására, hiszen nem tartalmaznak ilyen jegyekkel kapcsolatos változókat [...]. Amit mi látunk ebben a munkában, az két nagyon értékes *fél tanulmány*: az egyik egy pszichológiai bevezetés, amihez esettanulmányokat, és/vagy egy célzott [...] kvantitatív vizsgálatot kapcsolva születhetne koherens munka, a másik pedig egy hallatlanul értékes adathalmaz, ami akár önmagában is érdekes, értékes lehet [egy egyetemnek], s aminek – a szervezet releváns kérdései szerinti – elemzésében ott látjuk egy másik tanulmány lehetőségét.”

„Sajnos szövegét a szerkesztőség összesített véleménye alapján közlésre nem tudjuk elfogadni. Az írás csupán egy [...] modell gyors konverziója, s nagy része hivatkozásokból áll. [...] Ez talán azért is nagyobb baj, mert a modellkonverzió egy beavatkozó, erősen céltételező, normatív pedagógiát és emberképet sugall, de ezt nem tematizálja sehol.”

„Úgy látom, hogy saját tanári működéséről írott szövegei nem az Új Pedagógiai Szemlébe valók. [...] Amit és ahogy Ön ír, az kevés az újdonságok nyújtásához és az elmélyítéshez egyaránt. Hiányzik a világ bonyolultságának bevállalása, gyanúsán hiányoznak a kétségek, túl sok az ítélkezés, és nagyon sok a kibontatlan elvhangoztatás, rövid, velős konklúzió, ami közhelyeket és rutinokat termel megértés helyett.”

„[...] Üdvösebbnek és kivitelezhetőbbnek tartanánk – legalábbis egy pedagógiai lapot megcélozván –, hogy egy, a pedagógiai gyakorlatot (is) súlyosan érintő jelenséget az önök nyilvánvaló [...] felkészültségével *kritikailag* – az iskola, a családok, sőt, a mobilkommunikáció visszasságaiért súlyosan felelős felnőtt társadalom felé is irányított kritikával! – vizsgálnának [...]. Akár magához a függőség fogalmához is kritikailag viszonyulva.”

„[...] Egyfelől a szöveg technikailag [...] egészében hibás, néhol majdnem érthetetlen, súlyosan tele össze nem illő alanyokkal és állítmányokkal, fals toldalékokkal, fogalmi zavarokkal. Mi ennek az oka? Lehet, talán, hogy itt az Ön természetes beszélt nyelve (a hétköznapiok egyébként figyelmes nyelve) összekeveredik egy erőltetett, fontosnak gondolt tudományosság nyelvével, amit viszont (még) nem beszél jól. [...] Ön gyakorló tanító, egészen biztosan tele van élményekkel, történetekkel gyerekekről, kollégákról, önmagáról – és persze konfliktusokról is. Mutassa meg ezeket!”

– Én a legaktívabb, legkoncentráltabb emberi tevékenységnek a szemlélődést tartom. Leonardo vallotta, hogy aki nem szemlélődik eleget, az minden idejét elpocsékolja. Ugyanakkor azt hiszem, a nagyon erős szemlélődés szinte azonos a fizikai munkával: ahogyan egy paraszt teszi a dolgát, az hallatlanul magas szintű szellemi művelet. Ő szinte a testén keresztül kap tanítást. Aki jól gondolkodik, sohasem csak az agyával gondolkodik... Túl sok mindent akarunk 'megoldani'. Ennek a szónak azonban csak igen szűk tartományban van értelme. Az életre mi a megoldás? Az életet végig kell élni, mi van azon megoldanivaló? Ha elhagyjuk ezt a mániás megoldáskeresést, belátjuk, hogy a dolgok tetemes részének megoldatlanságában van a megoldása... Ahogyan a fejlődés fogalmát sem szabadna túlértékelnünk, nehogy végül is egy utópiában éljünk, s elfelejtsük észrevenni a mi életünket. Az utópia ilyen értelemben életellenes! Simone Weil mondta: a reális pokol is jobb, mint a képzelt mennyország. 'Megoldásaink' jobbára e képzelt mennyország szintjén mozognak...

*Csend és szemlélődés. Kipke Tamás beszélgetése Pilinszky Jánossal
Új Ember, 1978. január 1.
Kötetben: Török Endre (szerk.): Beszélgetések Pilinszky Jánossal.
Magvető, 1983. 89. o.*

